

KULTUREN

Innerstaden 2:1 - Stora Fiskaregatan

fornlämning 73, Lunds stad,
Lunds kommun, Skåne
Arkeologisk förundersökning 2013

KULTURMILJÖRAPPORT 2013:23

AJA GULDÅKER

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning	3
Fornlämningsmiljö	3
Tidigare arkeologiska iakttagelser	5
Genomförande och resultat	5
Sammanfattning	7
Administrativa och tekniska uppgifter	8
Referenser	9

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Med anledning av markarbeten för fibernät inom fastigheten Innerstaden 2:1 – Stora Fiskaregatan, fornlämning 73 i Lunds stad, Lunds kommun, genomfördes en arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst.dnr 431-17500-2013). Undersökningen omfattade yta i hörnet av Stora Fiskaregatan/Grönegatan.

Fornlämningssmiljö

Stora Fiskaregatan kantas i öster av två kvarter, Myntet i söder och Fiskaren i norr. Kv Myntet ligger i den västra delen av det medeltida stadsområdet och har fått namn efter det kungliga myntverket, Möntergården eller Myntaregården, som under senmedeltiden låg i kvarteret (Bevaringskommittén 1981 s17). I Lund präglades mynt under två perioder, mellan åren 1018/1035–1377 och 1396–1440/44 och präglingen under den senare

perioden har satts i förbindelse med omnämnda gård. Den äldre myntningen, som utförts på kungsgården väster om domkyrkan, upphörde år 1377. Några år därefter skänktes kungsgården av drottning Margrete till domkyrkan, varför den återupptagna myntningen flyttade till ny plats, förmodligen i dagens kv Myntet (Karlsson 2004).

Enligt Andréns rekonstruktion av tomtindelningen i Lund vid 1500-talets början ska kvarteret Myntets nordöstra del, som ligger söder och väster om de aktuella schakten, bestå av tomt 332:2. På tomten fanns under medeltiden en gård som kallades för "Pilebadstuen" och uppgifter om gårdens olika ägare finns från år 1395 - 1670 (André 1984 s 120).

-	Ägdes av borgaren Jens Traneker i Trelleborg (Rep 1:3989)
-	Köptes av Gynter Lybertsen (Rep: 3989)
1395	Tillföll, som betalning för en skuld skolmästaren och vikarien Jens (Nielsen) Bonde (Rep:3989)
1396	Köptes av kaniken (och senare dekanen) Jens Jakobsens (Rep: 1:4059)
1418	Testamenterades till domkyrkan (Sv Dipl III:2453)
1580	Arrenderades på "evig tid" av sockenprästen i Nevishög och Brågarp Arild Hansen och hans hustru Marine Willumsdatter (K9 nr 41 UUB)
1615	Arrenderades på "evig tid" av Claus (Jepsen ?) Schult och hans hustru Bodil Agesdatter (K9 nr 124 UUB)
1670	Ägdes av Niels Pedersen i Grönegatan (K9 nr 124 UUB, Carlquist 1923 s 47)

Figur 2. Tabell med uppgifter om tomt 332:2 efter Andréns rekonstruktion av tomtindelningen i 1500-tales Lund.

Enligt Andréns rekonstruktion av tomtindelningen i Lund vid 1500-talets början ska kv Fiskarens östra delar bestå av tomterna 327 och 328 (André 1984 s 120). På tomt 327 fanns troligen en gård som ägdes av domkapitlet år 1534, i övrigt finns inga uppgifter kopplade till tomten. Närmare uppgifter om tomt 328 saknas och rekonstruktionen baseras på uppgifter från 1784 års karta. Möjligen är någon av tomterna 327 och 328 eller båda tomter identiska med sal Jakob Möllers bodar som år 1648 anges ligga söder om Niels Hestemöllers gård (tomt 321)(ByD 1648 6/3 LLA) (André 1984 s 120).

I kartmaterial från 16/1700-talen framgår det att kv Myntet vid denna tid är glest bebyggt och att tomterna var stora. Först i mitten av 1800-talet förtätades bebyggelsen och idag är området en av Lunds bäst bevarade 1800-talsmiljöer. Många olika hustyper finns representerade, från enkla och anonyma småfolkbostäder till påkostade och arkitektoniskt tidsmedvetna hyreshus. Karaktäristiskt för hela området är de många välskötta trädgårdarna och den rika grönskan som gömmer sig i kvarterens inre, vilket ofta anas över plank och grindar (Bevaringskommittén 1981 s 16f).

Kv Fiskaren har en långsmal form och under 1700-talet var samtliga tomter genomgående. Huvudbyggnaderna låg utmed Lilla Fiskaregatan och Stora Fiskaregatan fungerade som bakgata för tillträde till gårdarna. Hantverkarbebyggelse dominerade kvarteret under 1700- och 1800-talet och inrymde bland annat måleriverkstad,

kakelugnsmakeri, sadelmakeri, tunnbinderi och smidesverkstad (Bevaringskommittén 1981 s 67) .

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Ett antal arkeologiska observationer finns från det aktuella området i Stora Fiskaregatan. Dessa observationer beskrivs nedan och informationen är hämtad från Kulturens LA-arkiv.

1941. Ledningsgrävning. Grund av stora flata gråstenar på 0,7 m djup och nedåt dokumenterades.

1943. Ledningsgrävning. Ovanpå moränleran dokumenterades knytnävstora sten i tre skikt, troligen äldre gatubeläggning.

1983. Avloppsgrävning i Stora Fiskaregatan. Stora stenar dokumenterades. Möjlig husgrund.

1988. Avloppsschakt. Svart fett kulturlager.

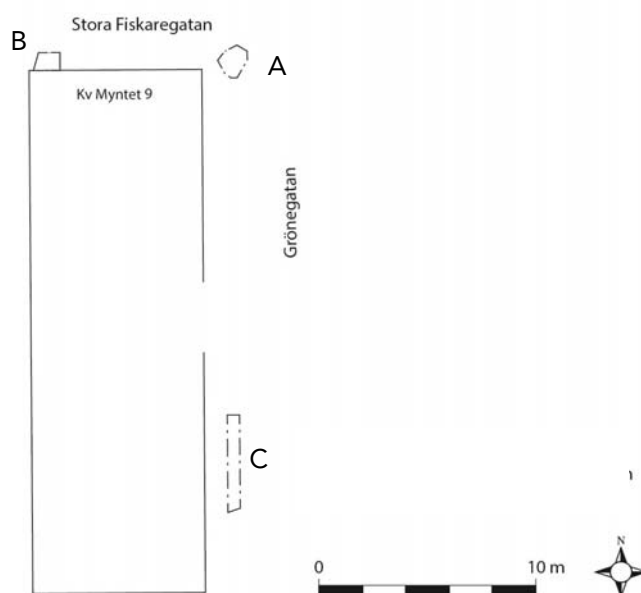
1992. Avloppsgrävning. Två gropar och två oskodda brunnar dokumenterades samt en äldre gatubeläggning.

2004. Fjärrvärme, endast omrörda lager pga tidigare rörgravar.

2007. Fjärrvärme. Inga kulturlager berördes då schaktet var 0,5 m djupt.

Genomförande och resultat

I samband med inkoppling av fiberkabel genomfördes en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Innerstaden 2:1 och Stora Fiskaregatan. Tre schakt togs upp: A-C, med en sammanlagd yta som omfattade 3,5 m². Totalt uppgick volymen på schaktningsarbetena till 3 m³.

Figur 3. Schakt A-C Innerstaden 2:1/Stora Fiskaregatan.

Schakten gick som djupast ner till en nivå av 0,70 m under dagens marknivå och i två av schakten berördes endast sentida fyllning av grus (A och C). Dessa schakt berörde gatubeläggningsens bärlager av grus samt igenfyllningslagret av kabelschakten. I schakt B framkom lera från frischaktet tillhörande byggnad på kv Myntet 9 från 1915-16 . Leran innehöll träkol och tegelkross med viss grusinblandning och kan sannolikt härledas till grundläggningsarbetena då äldre kulturlager troligen grävts igenom, och senare blandats upp med grus.

Figur 4. Schakt A och B i hörnet av Stora Fiskaregatan/Grönegatan.

Sammanfattning

I samband med inkoppling av fiberkabel till en fastighet genomfördes en arkeologisk förundersökning i hörnet av Stora Fiskaregatan/Grönegatan. Tre schakt togs upp, med en sammanlagd yta som omfattade 3,5 m². Totalt uppgick volymen på schaktningsarbetena till 3 m³.

Schakten gick som djupast ner till en nivå av 0,70 m under dagens marknivå, schakt A och C, och två av schakten berörde endast fyllning av grus. I schakt B framkom lera från frischaktet tillhörandes byggnad Kv Myntet 9 med byggnadsår 1915-16 .

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-17500-2013	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Innerstaden 2:1- Stora Fiskaregatan
Typ av exploatering	Inkoppling av fiberkabel		
Uppdragsgivare	Eltel Networks AB		
Typ av undersökning	FU		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Aja Guldåker		
Övrig personal			
Fältarbetstid	1		
Fälttid			
Arkeolog	1 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	3,5 m ²		
Kubik	3 m ³		
Schaktmeter	-		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	700 SEKx1 h=700 SEK		
Rapport	700 SEKx4h=2800 SEK		
Analys	-		
Övrigt	-		
Summa:	3500 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner			
Bodar			
Övrigt			
Summa			
Summa, faktisk	3500 SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	Inga fynd tillvaratogs		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	1 planritning skala 1:200		
Foto	5 digitala fotografier		
Analys	-		
Övriga upplysningar			

Referenser

Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. I: Medeltidsstaden 56. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.

Bevaringskommittén. 1981. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram Clemens och Drottens rotar. Trelleborg.

Karlsson, M. 2004. Kv Myntet 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2002-2003. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 118. Lund.

I serien arkeologiska arkivrapporter från Lund har utgivits:

2012

- .....
Nr 426 Botan M17:504, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 427 Kv Tegnér 1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 428 Kv Gernandtska lyckan 19, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010–2012. Aja Guldåker.
Nr 429 Kv Maria Magle 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 430 Stora Råby 36:18, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 431 Kv Maria Magle 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 432 Flyinge 22:40, Fornlämning 80,81 i Södra Sandbys socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 433 Kv Toppen 1-2, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Nicklas Kronroth.
Nr 434 Kv Paradis 60, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 435 Kv Paradis 61, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
Nr 436 Hardeberga 22:1, fornlämning nr 25 i Hardeberga socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 437 Kv Winstrup 11, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 438 Kv Carl Holmberg 3, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 439 Kv Myntet 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.

I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2013

- 2013:1 Kv Billegården 21, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:2 Kv Apotekaren 11 (fd 9), Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:3 Ventlinge 44:1, Mörbylånga kommun. Antikvarisk medverkan 2012-13. Henrik Borg.
2013:4 Stora Råby 34:7, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
2013:5 Kv Saluhallen1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011-2012. Ivan Balic.
2013:6 Innerstaden 2:1 - Krafts torg och Kungsgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:7 Stora Råby 34:7/väg 887, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth
2013:8 Innerstaden 2:1 – Clemenstorget, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:9 Kv Sjöjungfrun 11, Trelleborg. Arkeologisk förundersökning 2010. Claes Theliander.
2013:10 Kv Repslagaren 29, Lund. Geoteknisk undersökning 2013. Gertie Ericsson.
2013:11 Kv Svaneluckykan m. fl. Lund. Förundersökning 2012. Ivan Balic.
2013:12 Kv Döbeln 2 och 3, Lund. Geoteknisk undersökning 2013. Gertie Ericsson.
2013:13 Nöbbelöv 22:1, fornlämning nr 24 i Norra Nöbbelövs socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
2013:14 Kv Södertull 10 och 30, Lund. Geoteknisk undersökning 2011-2012. Gertie Ericsson.
2013:15 Kv Trädgården 11, Lund. Geoteknisk undersökning 2011. Gertie Ericsson.
2013:16 Kv Thor 6, Ystad. Arkeologisk förundersökning 2010. Adam Bolander och Gertie Ericsson.
2013:17 Kv Grynmalaren 31, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2013:18 Måketorpsboden på Kulturen, Lund. Byggnadsarkeologisk undersökning 2013. Gunilla Gardelin och Karl-Magnus Melin.
2013:19 Innerstaden 2:1 – Lilla Råby bytomt, fornlämning nr 175 i Lunds stad, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2013:20 Kv Billegården 21, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Ivan Balic.
2013:21 Kv Fredrik 8, Ystad. Geoteknisk undersökning 2013. Gertie Ericsson.
2013:22 Kv Sankt Peter 10, Lund. Arkeologiska förundersökningar 2008. Karl-Magnus Lenntorp.
2013:23 Innerstaden 2:1 – Stora Fiskaregatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.

Tidigare nummer kan rekvireras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen

Telefon: 046-350406

E-post: arkeologi@kulturen.com